

Ett naket skri mot tyranneri

Den marockanske kungen Hassan II (bilden) utsattes för att kuppförsök 1972. Ledaren, general Mohammed Oufkir, avrättades och hans familj fick tillbringa en tjuoårig helvetesvandring i landets dödsfängelser. Dottern Malika Oufkir berättar i *Fänge i öknen* hur familjen överlevde "borgglömda" av släkt och vänner.

Fänge i öknen är en av de mest gripande berättelser jag någonsin läst. Boken är ett naket skri mot alla vidrigheter som tyranner och förtryckare världen över låter människor genomlida, skriver Kaj Svensson.

Som femåring adopteras Malika Oufkir av Marockos kung Mohammed V, året är 1958. Malika skall bli "nästan-syster" till kungens dotter. En stor ära för Malikas familj och en hedersbetygelse som kungen visar hennes far, general Oufkir, landets näst mäktigaste man. I en värld av flickor och kvinnor – hustrur, konkubiner och slavar, och deras barn – är kungen ende man i en rent medeltida värld. Trots ett liv i fabulös lyx, längtar Malika efter sin biologiska mor.

I tonåren får hon lämna palatsets slutna värld. Mohammed V är död och sonen Hassan II har tagit över tronen, men i grunden har egentligen ingenting förändrats, varken i seraljens slutna värld eller i nationen Marocko. Detta bekymrar dock Malika och hennes överklassvänner mycket lite; de shoppar i Paris, festar med Hollywoodstjärnorna i Los Angeles och går på nattklubb i London, när de inte rullar hatt i Tanger eller Rabat.

Den 16 augusti 1972 förändras Malikas värld för alltid. General Mohammed Oufkir leder ett statskuppen försök mot kungen. Sammansvärjningen misslyckas och general Oufkir avrättas med fem skott. Detta är inledningen till en tjuoårig helvetesvandring, som är så otrolig, att den som litteratur hade varit alltför dramatisk, alltför överrumplande och osannolik för att fungera, men den är alldeles sann.

Kung Hassan II skickar hela general Oufkirs närmaste familj i fängelse, så småningom till ett rent dödsfängelse, där tanken är att de helt enkelt skall tyna bort och dö i tysthet. Malika är nitton år, hennes yngste bror ännu inte tre. I *Fänge i öknen* skildrar hon med hjälp av journalisten Michèle Fitoussi ett tjuo år långt helvete, där förhållandena, umbärandena och deras hälsotillstånd bara blir värre. Malika, hennes mor, fem syskon och två kvinnliga vänner till familjen, som följt med i fångenskapen frivilligt, tvingas överleva isolerade från omvärlden, bevakade av brutala vakter, på minimala matransoner och utan varje form av läkavård.

Fängelserna är smutsiga och heta som bakugnar, rättor, kackerlackor, skorpioner, löss och loppor är deras cellkamrater. De drabbas av sjukdomar, lider av törst och ständigt undernäring. Att de överlever – all-

Bok

Fänge i öknen

Malika Oufkir & Michèle Fitoussi

Översättning Einar Heckscher

Wahlström & Widstrand

hop! – är fullständigt obegripligt, men ett bevis på att anden kan övervinna materien. Under alla dessa tjuo år är de nogra med att försöka sköta sin hygien, undervisa de minsta barnen, diskutera och återberätta böcker de läst för varandra. Malika säger att de nog gått under om det inte vore för radion, som de lyckades gömma undan under hela fångelseiden.

Fänge i öknen är ett viktigt personligt vittnesbörd om vad som kan hända människor i länder, där tyranniskt godtycke härskar. Familjen Oufkir "glöms" av vänner och bekanta, och av omvärlden; de är levande begravda i ökensandens bakom gamla fästningsgar metertjocka murar – i tjuo år!

Ett osannolikt äventyr

Att de lyckas rymma från öknenfortet i Birjdid är fullkomligt obegripligt. Med primitiva verktyg gräver de en tunnel, och fyra av dem tar sig ut. Tiden mellan flykten från fångelse och den dag de får kontakt med en fransk advokat, är ett osannolikt äventyr i sig. Än märkligare är att de kvarlevande överlevt och släpps.

Kung Hassan II låter dem inte lämna Marocko hur lätt som helst. Under ytterligare fyra år hålls de fängslade, men nu som fåglar i gyllene burar, och först 1996 kan de träda ut i världen som fria människor. I dag lever Malika i Paris, lyckligt gift men för alltid märkt i djupet av sin själ av sina upplevelser.

Fänge i öknen är ett måste, en av de mest gripande berättelser jag någonsin läst. Boken formar sig till ett naket skri mot alla vidrigheter tyranner och förtryckare världen över låter människor genomlida; men den är också en stark berättelse om heroisk kamp för överlevnad och för andens förmåga att övervinna alla hinder. Inte undra på att Oprah Winfrey intervjuat Malika Oufkir i sin tv-show och haft med *Fänge i öknen* i "Oprah's Book Club"!

KAJ SVENSSON

ALINGES RAZZIA

En trampolin in i den sexfixerade mannen

MÄNNENS HEMLIGA VÄRLD = *Mind of the married man* = Ny tv-serie på Canal+.

Canal+ fortsätter att bygga ut till en fullskalig tv-station. Just nu gör dom snabba och smarta inköp av starka USA-serier för tv. Serien om gifta män är ett verkligt kap!

Redan bilderna från Chicagos stadslandskap är en njutning. Ännu en tv-serie som spränger den burkiga sit-com-känslan.

Möt tre amerikaner som är precis så sexfixerade som alla vi andra män världen över. Frispråkigheten är stor – även om vissa områden hanteras med en försiktighet som är märkligt gammaldags. Det är svårt att skriva vågad och tabubrytande dialog. I premiärvsnittet diskuterade killarna runka eller inte. Som om det fanns könsmogna manliga varelser som lägger av med masturbation. Notera hur tröxigt själva ordvalet är – ska det vara onani, runka, masturbation eller nåt annat? Amerikanska språket har massor av synonymer – wank,

jerk off och så vidare. Samtidigt var det mummigt och oklart hur trion såg på självtillfredsställelsen. Det där la man väl av med vid cirka fyrtio – eller?

Bäst är skildringen av männens fantasivärld med många fantasibilder som dyker upp i bild. Just nu är det här gränserna flyttas snabbt i film för bio likaväl som i tv-serier. Huvudpersonernas skräckföreställningar och önskedrömmar sprattlar till mitt i rutan. Det spar tid och vi slipper mycket av rutinreplik. I stället spatserar männens dagdrömmar fram i all

Tre gifta män med huvudet fullt av sex.

sin olämplighet. Näja. Det är mycket kvar. Men *Married man*-serien lyfter på locket och karlar i korrekta kavajer avslöjas som sexrivna djuriska bestar med snubbelproblemen i snacket med kvinnorna. Serien håller upp en stark brygd.

Den visar – om än tassande runt den heta grobiangröten – hur män och kvinnor nor i var sitt universum med omskrivningar och kodord för allt sexuellt brännbart. Serien antyder bara klyftan mellan könen, men har börjat en inzoomning som kan starta ett nytt globalt krig. Mellan könen.

År karlar så här? Ja, fast bara mycket mer. Vi män har tigit i årtusenden och gullat och mumlat bort vår erotiska besatthet. Den är ju dokumenterad i forskarrapporter – men det blir anorlunda när en tv-serie som vanliga Chuckar och Biffar och Mickar vågar antyda att män spenderar så stereofoniskt många och långa dagdrömmar med att porrfantisera. Serien är en krut-durk. Se den med ett kön du trivs med och smit inte från frågorna. PS. Det är ingen undervisnings-tv. Du kan också sitta tryggt i soffan och bara småchucka eller minibiffa inombords om du vill leka mjukisman. För kvinnor är serien en god trampolin in i mansvärlden. Sana här är vi. Fast värre. Och det går bara att ändra med lobotomi. Det vill ni väl inte?

Canal+ lyser upp i det hemliga underlivet. Se *Mind of the married man* och garva så högt du vågar.

AAAA

KJELL ALINGE alinge@kys.se